

## Hästuttryck

Att *vara på bettet* är att vara målinriktad och full av energi. Däremot är det inte lika önskvärt att ses som en *plugghäst*. Den som i sitt arbete är på bettet kan må bra av att få *fria tyglar*, det vill säga frihet att agera efter eget intresse och egna idéer. En arbetsledning som ger sina anställda fria tyglar kan väl gå an - just om de anställda är på bettet - men alltför *lösa tyglar* är oftast inte bra. Liksom inte heller alltför *hårda*. Det gäller för en ledning att *hålla i tyglarna* men också att *släppa på dem* när det är lämpligt. Den som inte lyckas *ta tyglarna*, eller *strama åt dem* när det behövs, kan bli *kastad ur sadeln*. Eller så kan han börja känna sig osäker i den och upptäcka att han *sitter löst*. Särskilt om han *hoppat över skaklarna*. Då är det kanske bäst att *sadla om*, helt enkelt.



Sporrar, spön och piskor kan användas vid ridning och körning. Men även människor kan *sporras till framgång*, vara *piskade* att vinna eller helt enkelt misslyckas och *få spö*. Somliga människor kan ljuga lika friskt *som en häst travar*, det vill säga ljuga med besked. Annars är inte trav den av hästens gångarter som är mest populär, språkligt sett. Det är nog galoppen. Det är inte bara hästar som kan *galoppera* - även börsen, när den rör sig häftigt. Från den engelska galoppsportens värld har vi hämtat fler uttryck. Jag tänker på när man vinner med stor marginal. Då brukar man tala om att man *slår någon med hästlängder*. Och om man har något från säker källa så kommer det från *hästens mun*. Ursprungligen användes detta engelska uttryck bara om stalltips. Men numera har det fått utvidgad innebörd, den säkra källan behöver inte vara en häst och informationen behöver inte gälla galopptävling. Och när man nu säger att man *satsade på fel häst* så behöver detta inte antyda ett tragiskt spelberoende, bara att man gjort en felbedömning. Jag hoppas att ni läsare *har fattat galoppen*.

Abraham Lincoln tyckte att väljarna skulle göra en felbedömning och *satsa på fel häst* om de inte röstade på honom när han ställde upp för omval som president mitt under nordamerikanska inbördeskriget. Han menade att det inte var bra att *byta häst mitt i strömmen*. I orostider gäller det att *satsa på rätt häst*, och i nedskärningstider då resurserna tryter uppstår irritation. När *krubban är tom bits hästarna*, med andra ord.



Nu ska jag sluta den här lilla genomgången av hästuttryck med några råd i ordspråkets form. Det gäller till exempel att inte bete sig tokigt och *sätta vagnen framför hästen*. Då får man nog *ta till apostlahästarna*. Man ska inte heller *skåda given häst i munnen*. Detta är ett gammalt latinskt ordspråk som ger rådet att inte kritiskt granska en gåva. Vidare bör man undvika att *sätta sig på sina höga hästar*, det vill säga att uppträda överlägset och göra sig viktig. Även detta är ett gammalt uttryck; det lär avspegla riddarnas bruk av särskilt höga hästar vid tornerspel. Ett förstärkande uttryck som inte alls är på utdöende, utan snarare på tillväxt, är *någonting i hästväg*. Med uttrycket antyder man att det omtalade är något mycket ovanligt eller fantastiskt, men man kan också *äta som en häst* och *ha minne som en häst*, och äter man för mycket och får ont i magen kan en riktig hästkur hjälpa.